श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा, एप्रिल-२०१६

कक्षा - शास्त्री-२ (Sem_4) **प्रश्नपत्र-६** **गुणाः - ७०**

विषयः - पुराणेतिहासः CC 2.4.8 **समयः - ०३:०० तः ०६:००**

दिनाङ्कः - २३-०४-२०१६ **सन्दर्भग्रन्थः - महाभारते मोक्षधर्मपर्व**

युनिट-१

प्रश्नः -१ **पद्यद्वयस्य सन्दर्भसहितां व्याख्यां कुरुत ।** **०८**

(१) शोकस्थानसहस्राणि भयस्थानशतानि च ।
दिवसे दिवसे मूढमाविशन्ति न पण्डितम् ॥

(२) श्वः कार्यमद्य कुर्वीत पूर्वाह्णे चापराह्णिकम् ।
न हि प्रतीक्षते मृत्युः कृतमस्य न वा कृतम् ॥

(३) आशा बलवती राजन् नैराश्यं परमं सुखम् ।
आशां निराशां कृत्वा तु सुखं स्वपिति पिङ्गला ॥

प्रश्नः -२ **के षड्गुरवो दर्शिताः कस्माच्चेति सविस्तरं विवेचयत ।** **०८**

अथवा

मङ्किगीताविवेचनं विधीयताम् ।

प्रश्नः -३ **द्वयोः टिप्पणी कार्या ।** **०४**

(१) शम्पाकोपदेशः । *(२) आजगरवृत्तिः ।*

(३) पुत्रोपदेशः । *(४) आत्महत्यापापम् ।*

प्रश्नः -४ **अधोलिखितेषु पञ्चानां लघूत्तराणि लिखत ।** **०५**

(१) मोक्षधर्मपर्व कस्मिन् पर्वणि आगच्छति ?

(२) महाभारते कति मुख्यपर्वाणि सन्ति ?

(३) महाभारतस्य रचयिता कः ?

(४) मनुष्यत्वं कस्मात् कारणात् श्रेष्ठम् ?

(५) इन्द्रः केन रूपेण आगतः ?

(६) पूर्वकृतं कर्म कमनुगच्छति ?

(७) यथा वत्सो मातरं विन्दति तथा किं कं विन्दति ?

युनिट-२

प्रश्नः -५ **पद्यद्वयस्य सन्दर्भसहितां व्याख्यां कुरुत ।** **०८**

(१) सत्यं ब्रह्म तपः सत्यं सत्यं विसृजते प्रजाः ।
सत्येन धार्यते लोकः स्वर्गं सत्येन गच्छति ॥

(२) गुरुभ्य आसनं देयं कर्तव्यं चाभिवादनम् ।
गुरुनभ्यर्च्य युज्यन्ते आयुषा यशसा श्रिया ॥

(३) प्रसार्य च यथाङ्गानि कूर्मः संहरते पुनः ।

तद्वद् भूतानि भूतात्मा सृष्टानि हरते पुनः ॥

प्रश्नः -६ सदाचारदुराचार विवेचनं ग्रन्थानुसारं कुरुत । ०८

अथवा

वानप्रस्थसंन्यासाश्रमयो विविधान् धर्मान् विवेचयत ।

प्रश्नः -७ चत्वारि लघूत्तराणि दीयन्ताम् । ०४

(१) 'उच्छवृत्ति'र्नाम किम् ? *(२) ब्राह्मणः द्विजः कस्मात् कथ्यते ?*

(३) 'अतिथिः' कः कथ्यते ? *(४) अतिथिः पुण्यमादाय कदा गच्छति ?*

(५) द्वितीय आश्रमः कः ? *(६) प्रथमे आश्रमे मुख्यं कर्म किम् ?*

युनिट-३

प्रश्नः -८ पद्यद्वयस्य सन्दर्भसहितां व्याख्यां कुरुत । ०८

(१) सत्यं वेदेषु जागर्ति फलं सत्ये परं स्मृतम् ।

सत्याद् धर्मो दमश्चैव सर्वं सत्ये प्रतिष्ठितम् ॥

(२) अक्षरात् खं ततो वायुस्ततो ज्योतिस्ततो जलम् ।

जलात् प्रसूता जगती जगत्यां जायते जगत् ॥

(३) अनित्यं यौवनं रूपं जीवितं द्रव्यसञ्चयः ।

आरोग्यं प्रियसंवासो गृध्येत् तत्र न पण्डितः ॥

प्रश्नः -१० इन्द्रियातिरिक्तं ब्रह्मतत्त्वं सविस्तरं ग्रन्थानुसारं विवेचयत । ०८

अथवा

जापकब्राह्मणवृत्तान्तं ग्रन्थानुसारं विवेचयत ।

प्रश्नः -११ टिप्पणीद्वयं लिखत । ०४

(१) मोक्षधर्मः । *(२) इक्ष्वाकुः ।*

(३) ईश्वरसाक्षात्कारः । *(४) वेदमाता गायत्री ।*

प्रश्नः -१२ पञ्चानां लघूत्तराणि लिखत । ०५

(१) शान्तिपर्वणि कः रसः ?

(२) वेदाङ्गानि कति सन्ति ? अङ्गद्वयं लिखत ।

(३) गाङ्गेयः कः प्रोक्तः ?

(४) धर्मपुत्रः कः ?

(५) बाहुजीविनः के भवन्ति ?

(६) ब्राह्मणस्य कति कर्माणि ?

(७) अहेः पादान् कः पश्यति ?